

UŞAQ HÜQUQLARI KONVENSIYASI

(qısa variant)

Maddə 1

Hər bir insan 18 yaşına çatanadək bu Konvensiyanın məqsədləri üçün uşaq sayılır.

Maddə 2

Dövlətlər hər bir uşaq üçün bu Konvensiyada nəzərdə tutulan bütün hüquqlara hörmət bəsləyir və onları təmin edir, uşağın irqindən, dərisinin rəngindən, cinsindən, dilindən, dinindən, istedadından və ya hər hansı başqa hallardan asılı olmayaraq.

Maddə 3

Uşaq barəsində bütün tədbirlərdə onun maraqları tam həcmdə nəzərə alınmalıdır.

Maddə 4

Dövlət bu hüquqların həyata keçirilməsi üçün bütün mümkün tədbirləri görməlidir.

Maddə 5

Uşağın inkişaf etməkdə olan öz bacarığına layiqincə tərbiyə edilməsi işində dövlət valideynlərin hüquqlarına və məsuliyyətinə hörmət bəsləməlidir.

Maddə 6

Hər bir uşaq yaşamaq hüququna malikdir. Dövlət uşağın sağ qalmasını və inkişafını təmin etməyə borcludur.

Maddə 7

Bütün uşaqlar doğulduğu andan ad və vətəndaşlıq almaq hüququna, habelə, mümkün olduğu dərəcədə, öz valideynlərini tapmaq və onlardan qayğı görmək hüququna malikdilər.

Maddə 8

Dövlət uşağın vətəndaşlıq, ad və ailə əlaqələri hüquqlarına hörmət bəsləməlidir.

Maddə 9

Uşaq öz valideynləri ilə yaşamaq hüququna malikdir. Bir şərtlə ki, bu, uşağın xeyrinə olacaq. Uşaq valideynlərindən biri ilə və ya hər ikisi ilə ayrıldıqda onların hər ikisi ilə əlaqə saxlamaq hüququna malikdir.

Maddə 10

Ailənin qovuşması və ya uşaqla valideynlər arasında şəxsi münasibətlər saxlanması məqsədilə uşaqlar və onların valideynləri hər hansı ölkəni tərk etmək və öz ölkəsinə getmək hüququna malikdilər.

Maddə 11

Dövlət uşağın oğurlanmasının yaxud xaricdə saxlanmasının qarşısını almaq üçün lazımı tədbirlər görməyə borcludur.

Maddə 12

Uşaq öz baxışlarını azad ifadə etmək hüququna malikdir, özü də həmin uşaqla bağlı hər hansı məsələlərin həlli zamanı bu baxışlara diqqət yetirilməlidir.

Maddə 13

Uşaq informasiya almaq, informasiya və ideyalar vermək hüququna malikdir nə qədər ki, informasiya uşağın özünə yaxud digər şəxslərin hüquqlarına zəruri deyilsə.

Maddə 14

Dövlət valideynlər tərəfindən layiqli rəhbərlik şəraitində uşağın əqidə, vicdan və din azadlığına digər şəxslərin hüquqlarını pozmayarkən hörmət etməyə borcludur.

Maddə 15

Uşaq digər şəxslərlə görüşmək və assosiasiyalara daxil olmaq və ya onları yaratmaq hüququna malikdir, nə qədər ki, bu digər şəxslərin hüquqlarına zəruri deyil.

Maddə 16

Uşaqlar onların şəxsi, ailə və ev həyatına, habelə yazışmasına qarışmaqdan müdafiə, böhtan və şərhdən müdafiə olunmaq hüququna malikdirlər.

Maddə 17

Uşaq kütləvi informasiya vasitələri ilə etibarlı informasiya almaq hüququna malikdir. Dövlət uşağın sosial və mədəni inkişafına kömək olan materialların yayılmasına rəvac verməli və uşaqların zərərli informasiyadan qorunması üçün tədbirlər görməlidir.

Maddə 18

Uşağın tərbiyəsi üçün əsas məsuliyyəti valideynlər birgə daşıyırlar. Dövlət isə uşaqların tərbiyəsində valideynlərə lazımi kömək etməlidir.

Maddə 19

Dövlət uşağı valideynlər və ya uşağa qayğı üçün məsuliyyət daşıyan digər şəxslər tərəfindən fiziki, yaxud psixoloji zorakılıqdan, təhqirdən və hər hansı formada pis rəftardan qorunmalı və bu halların qarşısının alınması və zərərçəkənlərin müalicəsi üçün sosial proqramlar hazırlamalıdır.

Maddə 20

Dövlət ailə şəraitindən məhrum olmuş uşağın müdafiəsini təmin etməyə və ailə qayğısına yaxud belə hallarda uşağın layiqli tərbiyə müəssisəsində yerləşdirilməsini təmin etməyə borcludur. Bu vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün uşağın milli mədəni mənsubiyyəti də nəzərə alınmalıdır.

Maddə 21

Uşağı övladlığa götürəndə ilk növbədə onun maraqları nəzərə alınmalıdır. Uşağın öz doğma ölkəsində övladlığa götürülməsindən və yaxud digər ölkəyə aparılmasından asılı olmayaraq bu qanunlar yerinə yetirilməlidir.

Maddə 22

Qaçqın uşaqların hüquqları həmin ölkədə anadan olan uşaqların hüquqlarıyla eyni olmalıdır.

Maddə 23

Əlil uşaq onun mümkün olduğu dərəcədə müstəqilliyini təmin edən şəraitdə və layiqli həyat sürməsinə kömək etmək üçün xüsusi qayğı, təhsil və hazırlıq hüququna malikdir.

Maddə 24

Dövlət uşağın tibbi yardım hüququnu, qidalı ərzaq və təmiz içməli su verilməsini, təmiz ətraf mühitin olmasını təmin etməlidir. İnkişaf etmiş ölkələr zəif-inkişaf etmiş ölkələrə bu hüquqların təmin edilməsində yardım göstərməlidirlər.

Maddə 25

Dövlətlər uşağa baxılması, onun müdafiəsi və ya fiziki yaxud psixi müalicəsi məqsədilə səlahiyyətli orqanlar tərəfindən qəyyumluğa verilmiş uşağın keçdiyi müalicənin və onun haqqında belə qəyyumluqla bağlı bütün digər şəraitin vaxtaşırı qiymətləndirilməsi barədə uşağın hüququnu təsdiq edirlər.

Maddə 26

Uşağın imkanları və onun saxlanması üçün məsuliyyət daşıyan şəxslərin imkanları olmadıqda dövlət onları maddi yardımla təmin etməlidir.

Maddə 27

Hər bir uşaq özünün fiziki, əqli və mənəvi inkişafı üçün lazımi həyat səviyyəsi hüququna malikdir. Lazımi həyat səviyyəsinin təmin edilməsi üçün əsas məsuliyyəti valideynlər daşıyırlar. Valideynlərin bu məsuliyyəti daşımaqda imkanı olmasa dövlət onlara maddi yardım göstərməlidir.

Maddə 28

Uşaq təhsil almaq hüququna malikdir. Məktəb intizamına uşağın hüquqlarının nəzərə alınması və onun ləyaqətinə hörmət bəslənməsi şərti ilə riayət olunmalıdır. İbtidai təhsil sistemi pulsuz olmalıdır. İnkişaf etmiş ölkələr zəif-inkişaf etmiş ölkələrə bu hüquqların təmin edilməsində yardım göstərməlidirlər.

Maddə 29

Təhsil şəxsiyyətin, əqli və fiziki qabiliyyətin mümkün dərəcədə inkişaf etdirilməsinə yönəldilməlidir. Təhsil uşağı valideynlərinə, öz və başqalarının mədəni ənənələrinə və dəyərlərinə hörmət tərbiyə etməlidir.

Maddə 30

Azlıqlara və yerli əhaliyə mənsub olan uşaqlar öz mədəniyyətindən, ana dilindən istifadə etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 31

Uşaq istirahət etməyə, mədəni və yaradıcılıq həyatda iştirak etmək hüququna malikdir.

Maddə 32

Uşağa onun sağlamlığı, təhsili və ya inkişafı üçün təhlükə törədən iş tapşırıldıqda o, müdafiə hüququna malikdir.

Maddə 33

Dövlət uşağın narkotik maddələrin istifadəsindən müdafiə etmək üçün bir sıra tədbirlər görməlidir.

Maddə 34

Dövlət uşağı seksual istismardan və pis yola düşməkdən qorunmalıdır.

Maddə 35

Dövlətin vəzifəsi uşaqların oğurlanması, onlarla alver edilməsi hallarının qarşısını almaqdır.

Maddə 36

Uşaqlar onların inkişafına zərər vuran hər bir fəaliyyətdən müdafiə hüququna malikdirlər.

Maddə 37

Qanunu pozmuş uşaqlarla kobud rəftar etmək olmaz. Onlara həbsxana şəraitində yetkinlik yaşına çatmış şəxslərlə bir yerdə saxlamaq qadağandır. Uşaqlar ailəsi ilə əlaqə saxlamaq hüququna malikdirlər.

Maddə 38

15 yaşına çatmamış uşaqlar silahlı qüvvələrin hərbi xidmətinə çağrılmamalıdır. Dövlətlər hərbi zonalarda yerləşən uşaqların müdafiəsini təmin etməlidirlər.

Maddə 39

Dövlət pis rəftardan və ya istismardan zərər çəkmiş uşağın sağlamlığını qorumaq üçün lazımi müalicə təmin etməyə borcludur.

Maddə 40

Qanunu pozmuş olan uşaq elə rəftar hüququna malikdir ki, bu rəftar uşaqda ləyaqət və mənlilik hissəsinin inkişafına kömək etsin. Uşaq müdafiə zamanı əsas təminatlar, habelə hüquqi və digər yardım hüququna malikdir.

Maddə 41

Dövlət qanunlarında uşağın hüquqları ilə bağlı normalar bu Konvensiyada müəyyən edilmiş normalardan yüksək olduqda ən yüksək normalar tətbiq edilir.

Maddə 42

Dövlətlər bu Konvensiyanın prinsipləri və müddələrindən valideynlərə və uşaqlara geniş məlumat verməyi öhdələrinə götürürlər.

Uşaq hüquqları Konvensiyası 54 maddədən ibarətdi. 43-54-cü maddələrdə dövlətlərin və yetkinlik yaşına çatmış şəxslərin birlikdə uşaqların bütün hüquqlarının həyata keçməsində işləməyi haqqında danışıılır.